

BOGATINI SE RADI IZOGNE- JO PLAČEVANJU DAVKOV.

**PRIPRAVLJENI SO ČELO PRI-
ŠEČI PO KRIVEM, DA JIM
NI TREBA PLAČATI
DAVKA.**

Pa tudi napuhnjani so ti bogatini!

New York, N. Y. — Sodnik Henry M. Goldfogle, predsednik davčnega departmeta v New Yorku, je rekel, da izredno bogati ljudje, katere je karakteriziral kot "vodilne in prominentne državljane" v mestu in v državi, prisegajo po krivem in lažejo ne-čestito, da jim ni treba plačati davkov od njih lastnine in boga-stva, ko je govoril pred Društvom davkoplačevalcev desetega, enaj-stege in sedemnajstege volilnega okraja.

Nekdo izmed teh ljudi (katere- ga Goldfogle ni imenoval), je re- kel Goldfogle, je eden najbogatej- ših ljudi na svetu, je rekel njemu, da ni ničesar dolžan New Yorku, ker je pomagal napraviti iz New Yorka, kar je. Ko so silili vanj, da naj imenuje človeka, je rekel, da bi ne bilo od njegove strani pošte- no, ako ga imenuje, toda dodal je, da lastnijo eno najkrajših palač v mestu.

"V teku mnogo let, ko sem se- del na sodnijskem stolu," je rekel sodnik Goldfogle, "sem slišal kri- ve prisega in poslušal strašne laži, ali nikdar v svojem življenju ni- sem videl take nesramnosti, kot sem jo doživel, ko sem postal predsednik davčnega odbora. Vi- del sem ljudi dvigniti roko proti nebu in prisesti, da niso stanovniki New Yorka, dasiravno lastnujejo čudne domove, krasno pohištvo in umetnine v tem mestu, ki se na- dajo oceniti. Zato mi je, da te ljudi imenujejo vodilne in najbolj od- lične državljane.

"Pred sabo sem imel nekega najbolj bogatega človeka v državi, enega izmed najbolj bogatih ljudi na svetu, da ga izprašam. In vi bi morali videti, kako se umikajo plačati davek, pa če je še tako majhen.

"Neki zelo odličen in vodilen državljani — poslužim se te fra- ze v časnikarskem smislu — mi je rekel: 'Jaz nisem nič dolžan New Yorku.'

"Pogledal sem ga z začudenjem in sem odgovoril: 'Milijone in mi- ljone dolarjev ste nagrabili v New Yorku in pravite, da ničesar ne dolgujete!'

"Ne, ničesar, je rekel. Jaz sem pomagal New Yorku, da je to, kar je danes. — In s tako aroganco imamo opraviti," je naglasil sod- nik.

TURČIJA JE VPOSTAVILA NOVO FORMO DEMO- KRACIJE.

New York, N. Y. — Turški na- rod je v Mali Aziji vpostavil novo demokracijo, pravo ljudsko vladu za ljudstvo, pravi mufti Zade K. Zia bej v članku, ki je izšel v ma- gazine "Nation" z dne 12. no- vembra. V članku navaja napake parlamentarne vladnega siste- ma, na podlagi katerega se zgraje- ne vse demokracije zapadne Evro- pe, in obenem razklada, zakaj je ta sistem odpovedal v Turčiji. On zaključuje, da je turška ustava iz- ročila ljudstvu najvišjo moč in oblast.

On nadaljuje, da je Turčija po vojni spoznala, da ni bila varna za demokracijo, ampak Turčija je bila ravna za oropanje po zave- zniških kapitalistih. Tedaj je bila rojena ta nova demokracija, ka- tero razklada Zia bej v detajlih. On pravi: "To je najbolj perfektna ljudska vlada, ki zdaj postoji v starem svetu."

Posledice vojne.

London. — (Federated Press.) — Velika tragedija svetovne vo- jne je zapadla v objavljenem izidu ljudskega šteta v Angliji. Žensko prebivalstvo prekaša mo- škovo v velikem številu. Mladencev okrog dvajsetega leta je veliko manj kot moških srednje starosti. V Londonu je 341,365 lenak č- kot moških in med temi 99,000 vdov.

LONGUET BO GOVORIL V CHI- CAGO PRIHODNJO NEDELJO.

Jean Longuet, vrhek Karla Mar- ksa in socialistični voditelj Fran- cijske, bo govoril na velikem shodu v Chicagu prihodnjo nedeljo 26. novembra popoldne v Ashland Auditorium na vogalu Van Bu- ren Ave. in Ashland Blvd. Na tem shodu bo govoril tudi sodrug Eu- gene V. Debs. Vstopnica na shod stane 50 centov in dobi se pri taj- niški slovenskega socialističnega kluba št. 1 v prostorih Proletarca. Metanonejše poročilo prinesemo drugič.

FALLOVA POLITIKA PREJELA HUD UDAREC.

**DNE SEDMEGA NOVEMBRA
SO PADLI RAZNI OPOR-
NIKI NJEGOVE POLI-
TIKE.**

In Alaske najbrž ne bo izročena njegovim prijateljem.

Washington, D. C. (Fed. Press.)

— Albert Bacon Fall, tajnik za

notranje zadeve, je padel dne 7. novembra s Teapot Doma in je za- dobil take notranje politične po- škodb, da najbrž več ne okreval. Ko se je dogodila ta nezgoda, je bil mr. Fall zapleten v boj s Henry Cantwell Wallacom, polje- delskim tajnikom, zaradi naravn- nih virov bogastva, ki so zdaj pod jurisdikcijo poljedelskega mini- strstva, o katerih je pa Fall trdil, da spadajo v njegovo področje.

Mr. Fall je že precej dobro držal Wallaca in bati se je bilo, da Wallace podleže, pa je politični plaz potegnil s sabo skalo, o ka- teri so rekli, da je nepremakljiva. V Wyomingu je ta skala potisnana pod imenom Mondella, ki se je iz- podmaknila izpod Fallovih nog, da je telebnil v prepad.

Ta padee bi mu mogoče ne bil škodoval, kajti on je vaje trdega obmejnega življenja, ako bi izpod- maknjenju Mondella ne sledil plaz, o katerom so trdili, da se v politi- ki ne da premakniti. Ko je bila stvar končana, je Fall ležal pokop- an pod Kellogi, Poindexterji, Frelighuyseni, Duponti, Townsen- di, Calderji, Sutherlandi in Beve- ridgi.

Razni samotežniki, strojne lo- pate in drugi stroji, ki jih je odpo- slala Sinclair Oil kompanija, so zdaj na delu, da odpravijo na stran podrtine od Fallovih politi- čnih ostankov v upanju, da se zopet pokličejo v življenje.

To upanje je tako majhno v ad- ministracijah krogih, da se je pre- sednik Harding odločil, da se je zadržal predlog, ki bi izročila Alaske bizniškim prijateljem mr. Falla. In mogoče se določi pose- ni dan molitve, da se obrne kabi- net na katerokoli politične boga- ve, da vplivajo na ljudstvo, da pozabi na dar Teapot Doma, iz- ročenega po Fallu oljnim interesom.

ŽELEZNIŠKA DRUŽBA JE PREJELA NALOG ZA REDEN OBRAT.

Pierre, S. D. — Državna želez- niška komisija je naročila North- western železnici, da obratuje ravno toliko osebnih vlakov, kot pred stavko železniških delavcev. Odredba stopi v veljavo dne 20. novembra in 18. decembra. Ljud- stvo v raznih mestih se je pritoži- lo zaradi slabega železniškega obrata. Železniški uradniki so iz- javili, da morajo znižati tovarno promet, ako se vpostavi promet za popotnike, ker se lokomotive za- radi stavke nahajajo v slabem po- ložaju. Ta družba je bila med prvimi, ki se izravnavale stavko na podlagi baltimorskega sporazuma.

Kako izgleda žele na drugih železnicah, ki še zdaj niso izravnavale stavke?

POŠTA V SMIRNO JE ZOPET ODPETA.

Washington, D. C. — Pošta med Združenimi državami in Smirno, katero so Turki izrgali grškim osvobodilcem, je zopet vpostav-ljena od dne 14. novembra. Po- štariji v Združenih državah so bili obveščeni, da sprejemajo registri- zane in navadne pisma za Smirno.

PREIZKUŠNJA ZA PROGRE- SOVCE PRIDE V KONGRESU.

**POKAZATI BODO MORALI,
AKO SO RES NAPREDNI.**

Predložene bodo predloge za nac-ijonalizacijo raznih industrij v prihodnjem kongresu.

Washington, D. C. (Fed. Press.)

— Preizkušnja za progresovce pride kmalu, ki so bili izvoljeni v bodoči kongres. Ta preizkušnja se imenuje "vladno lastništvo, kate-rega je kongres preizkušal zad- njih dvajset let, a ni uspel."

Prihodnji kongresni zborali bodo predložene predloge, ki bodo določale ljudsko lastništvo brez ovinkov za železniško industrijo, brzojav in telefon, za razvoj vod- nih sil, premogovniško industrijo, žitne elevatorje, parobrodništvo in meano industrijo.

Zagovorniki teh predlog pra- vijo, da nima poslanec pravice se nazivati naprednjakom, ako se ne upa zagovarjati predlogov v zbor- nici, po katerih preidejo omenje- ne industrije v splošno ljudsko last. Noben napreden ljudski po- slanec ne more glasovati za koristi privatnih monopolistov.

Propadla je subvenčna predlo- ga za paroplovbo in čas je isred- no ugoden, da se zahteva za ocen- tev vrednosti in določitev mese- daj priložilo, da se zahteva nacij- nalizacija ameriških železnic.

V narodu je zelo razširjena ne- zadovoljnost zaradi postopanja z delavci in farmarji. Volitve so po- kazale, da narod ni več zadovo- ljen, da omejene industrije ostan- jejo v privatnih rokah. In če bo kateri progresovec nastopil proti javnemu lastništvu v teh indus- trijah, ga bo ljudstvo smatralo za iz- dajalec, ki je izdal ljudske inte- rese.

ZADNJI POŽARI SO VENDAR ZDRAMILI DELAVSTVO.

Zahtevali so eden in dvajset črtov.

New York, N. Y. — Trije zad- nji požari, ki so uničili eden in dvajset človeških življenj, so vendar spravili organizirano del- lavstvo na noge, da je sklicana konferenca vseh strokovnih orga- nizacij za dne 4. decembra, na kateri se bo sklepalo, kakšni kora- ki se podvzamejo proti temu zlu.

En požar je bil v stanovanjski kasarni, v katerem je bilo ubitih šestnajst ljudi. Drugi požar je bil v neki tovarni, v kateri je en de- lavce izgubil življenje. Zgorela je tudi celulidna tovarna in štiri de- lavke so izgubile življenje.

Javna tožba se sliši, da so ti ljudje izgubili življenje, ker se ni gledalo na to, da so hile in tova- rne tako zgrajene, kot predpisujejo ognjevarni predpisi. Preklecni so bili tudi zakoni za varstvo člo- veškega življenja v letu 1918, ker se je za prekle potrdil neki mi- lijonar in tovarnar, ki je bil slu- čajno poslanec.

Konferenca četrtega decembra se bo počela z vsemi vprašanji, ki se tičejo varnosti ob času požara.

SLABO JE PRESEKELJENO V NEW YORKU ZA VARSTVO LJUDI NA ULICAH.

New York, N. Y. — Najvišji magistratni sodnik E. William McAdoo pravi, da ima mesto New York 1,500 nevarnih in ne zava- rovanih cestnih križišč, v katerem je bilo lani od avtomobilov ubitih 1,054 otrok. Najvišji magistratni sodnik je izrekel, da je veliko teh otrok ponekrečilo zaradi tega, ker niso ta nevarna cestna križišča za- varovana.

V New Yorku imajo seveda do- sti policajev, ki pazijo, da kdo ne igra na karte v javnih lokalih ali da krošnjari pehajo pred sabo svoje vozičke, da pazijo na ne- arne žene, da motijo stavkovne straše, ali da avirajo v godbi, kadar kateri policijski komisar stopa v paradi.

VRME.

Chicago in okolica. — V torek jasno s naraščajočo temperaturo.

VOJNA HISTERIJA SE ŽIVI V PRELEPI, SOLNOMI KALIFOR- NIJI.

Oakland, Cal. — (Federated Press.) — To mesto, ki je zdaj po- zorišče procesa proti političnemu krivoverstvu petih komunistov, je tudi mesto, v katerem še živi in cvete vojna histerija. Na Dan pre- mirja, ko je bila na ulicah parada, se je pojavil na trotoarju neki člo- vek, ki se je pozabil odkriti, ko je šla mimo ameriška zastava. Poli- caj, ki je stal blizu, je skočil k slo- činu in mu s pestjo zbil klobuk z glave. Takoj se je zbrala drhal, ki je hotela linčati neznanca. Nastala je zmešnjava, priletela policija in v tej zmešnjava je tujec izginil in odnesel je tudi svoj klobuk na glavi.

DEMONSTRACIJE BREZ- POSELNIH V LONDONU.

Brezposelni zahtevajo dela ali podporo; Bonar Law ni hotel sprejeti delavke organi- zacije.

DELAVCI IMAJO 141 POSLAN-
CEV.

London, 18. nov. — Reakcionar- na Bonar Lawova vlada je že po- kazala svoj globok prezir nad de- lavci.

Včeraj so bile v Londonu ve- le demonstracije brezposelnih de- lavcev. Od 20,000 do 25,000 brez- poselnih iz vseh delov Londona se je zbralo v Hyde parku, kjer so sprejeli resolucijo z zahtevo na vlado, da jih mora dati takoj delo ali državno podporo. Okrog 2000 delavcev je prikorakalo peš z de- šele, celo iz Glasgowa in New- castla.

Brezposelci so poslali deputaci- jo k ministrskemu predsedniku Bonar Lawu, kateremu je imela izročiti resolucijo, toda Law ni hotel sprejeti deputacije. Brezpo- selci so izjavili, da bodo toliko časa čakali in zahtevali, dokler dobe intervju z Lawom.

Volilni izid še zdaj ni dokraja znan; iz kakih šestih volilnih di- vizij še ni poročil. Po dosezanjem izidu imajo toriji 343 poslancev, delavci 141, vse ostale stranke pa 122. Bonar Law ima do zdaj okrog 80 glasov večine v parlamentu.

Čprav imajo toriji največ po- slancev, so kljub temu stranka manjšina. Dobili so okroglo 5,300,000 glasov, dočim imajo la- boritje, liberalci in druge stranke skupaj preko sedem milijonov gla- sov.

Znani socialistični voditelji kot MacDonald, George Lansbury, Philip Snowden so vsi izvoljeni.

Komunisti v Motherwellu na Škotskem so praznovali zmago svoje kandidata Newbolda, ki je bil izvoljen poslanecem, z vel- kimi izprevidi, pri katerem so nosili rdeče zastave in prepevali revolucionarne pesmi.

Novi parlament se odpre v pon- deljek. Tri dni poteče predno se zbornica organizira in prihodnji četrtek bo kralj formalno otvoril parlament.

MED NEWYORSKIMI STAV- BINSKIMI DELAVCI SE DIVJA NESLOGA.

New York, N. Y. — Patrick J. Crowley, ki je bil zadnji dve leti predsednik Sveta stavbinskih de- lavcev, je podal svojo ostavko, da tako, protestira proti separatnemu sklepanju pogodb s podjetniškimi organizacijami.

Thomas Clark, poslovni odbor- nik organizacije električarjev, je sprejel njegovo mesto, Crowley je bil delegat kamnoseških delavcev.

Dodaj je bilo sklenjenih tri in dvajset separatnih pogodb s stav- binskimi delavci raznih strok. "Svet stavbinskih delavcev je zavrgel eno najboljših pogodb po nepotrebnem," je rekel Crowley. "Pogodba je branila enako šibke in močne organizacije. Zda se bo morala vsaka stroka bojeviti zase, star aranžma je bil zavržen, nič- sar se pa ni pridobilo."

In kdo je temu kriv? Razkol v delavskih vrstah, katerega so va- nje zanesli nekateri delavski vo- ditelji iz sebičnosti.

TURKI ZAHTEVAJO IZROČITEV SULTANA.

Mehemed, ki je pobegnil s britako bojno ladjo, mora biti sojen; veliko ogorčenje na Turikem.

SKUPŠČINA IZVOLI NOVEGA
KALIFA.

Carigrad, 18. nov. — Angorska vlada bo formalno zahtevala od Anglije izročitev odstavljenega sultana Mehmeda VI., kateri je večeraj jutraj pobegnil s angleško bojno ladjo na Malto. Angorska vlada smatra, da edino ona ima pravico ravnanja s sultanom in po sklepu velike skupščine mora biti Mehemed aretiran in postavljen pred sodišče.

Carigrad, 18. nov. — Med Turki v Carigradu je zavladalo velikp ogorčenje, ko so izvedeli, da je Mehemed strahopetno pobegnil iz Jildiz Kioska (sultanske palače) s pomočjo Angležev, ki so ga od- vedli z bojno ladjo na Malto. Ra- fet paš, nacionalistični gover- nor, je takoj brzojavno priporočil veliki skupščini v Angori, da naj izvoli novega kalifa.

Odstavljeni sultan je ušel iz palače v dežju in gosti megli, ki mu je veliko pomagala k begu. Izmušnil se je pri zadnjih vratih oblečen v civilno obleko in s na- vadnim fesom na glavi v družbi dveh zvestih služabnikov in s njim je šel tudi njegov najmlajši sin Erlugul. Služabnika sta no- sila štiri zabojčke, v katerih so bili dragulji, ki se kaže cenijo na milijone dolarjev. Par sto korakov od palače je čakal angleški avto- mobil, v katerem je bila vojaška straža v civilni obleki. Avtomobil je odvedel begunce na pomol, kjer so avtomobil na britako dredi- natko "Malaya", katere je hitro odpeljal proti Malti.

Mehemed je pustil za seboj vse svoje žene. Na beg se je pripravil, ko je bil obveščten, da je angorska skupščina sklenila, da ga aretira in postavi pred sodišče zaradi iz- dajstva turškega ljudstva. Na po- mol se je sultan sešel z genera- lom Harringtonom, kateremu se je zahvalil za zaščito in ga prosil, naj sporoči javnosti, da se on ni odpovedal prestolu.

London, 18. nov. — Novica, da je turški sultan pobegnil in se za- takel v zavetje Angležev, je obu- dila veliko zanimanje v tukaj- šnjih uradnih krogih. Vlade kroge je pričelo skrbeti, kaj bodo posledice tega, kak učinek bo imel Mehemedov beg na mohamedance v splošnem in kakšno odgovornost bo imela Velika Britanija, ker je pomagala pri tem činu.

Officialni London zelo dvomi, da bi muslimani odobraval beg svoje ga kalifa; Mehemed je v očeh mohamedancev naredil Tur- čiji in islamu največjo sramoto, ker je pobegnil k sovražniku. Angleži skrbijo, kakšen efekt bo to imelo na Indijo. Mohamedanci v Indiji so že protestirali, ker so angleške čete čuvala sultana v Carigradu.

Druga vest iz Carigrada se gla- si, da je bil večeraj umorjen Husjen Hilimid bej, predsednik tur- ške nacionalistične stranke. Umor je političen.

Pariz, 18. nov. — Lord Curzon, angleški zunanji minister, je pri- šel sinoči v Pariz na preliminarni sestanek s Poincarejem in zastop- nikom Italije, Curzon upa, da se Anglija in Francija sporazumeta glede glavnih mirovnih pogojev na lozanski konferenci, ki se otvo- ri v ponedeljek. Tukaj pričakujejo, da bo mir s Turčijo podpisan pred Božičem. Zavezniki čes danes ne vedo, dali se Rusija udeleži dardanelske konference ali ne.

Izmet paša je večeraj odpotoval nazaj v Lozano.

Lausanne, Švica, 18. nov. — R. W. Child, ameriški poslanik v Ita- liji in Jos. C. Crew, ameriški po- slanik v Švici, sta danes prišla v Lozano kot uradna ameriška opa- zovalca na mirovni konferenci. Z njima vred je prišlo veliko osebje tajnikov in stenografov. Tretji opazovalec podadmiral Bristol pride jutri ali v ponedeljek.

Delavce brez delavkega čeno- plača je kakor vojak brez palke.

AMERIŠKI DELAVCI POTRE- BUJEJO MOČNO RAZREDNO ORGANIZACIJO.

Chicago, Ill. — (Feder. Press.) — "The Labor Herald", glasilo Strokovnoizborske izobraževalne lige, piše v komentarju o zadnjih volitvah, da industrijski in far- marski delavci v Ameriki nujno potrebujejo močno razredno stran- ko, ki bo globoko ukoreninjena v delavskih ekonomskih potrebah in dovolj liberalna, da lahko združi v svojih vrstah vse sedanje delavske politične stranke in skupine. Ame- riški delavski gibanje je danes najslabše na vsem svetu.

MORGAN DIKTIRA FRAN- CIJI POGOJE POSOJILA.

Poincare je izjavil v zbornici, da je potrdil živost entente pri kri- ju in Nemčija mora biti kazno- vana.

NOVI NEMIRI V NEMČIJI.

Berlin, 18. nov. — Iz znanjalnih pariških virov je prišla vest, da je ameriški finančni magnat Morgan povedal Poincareju, da edino A- merika more odpraviti finančno bolno Evropo, toda Amerika ne bo dala posojil in kreditov, dokler postoji v Evropi nevarnost poli- tičnih prevratov in vojne. Ako ho- če Francija, da Amerika posodi Nemčiji denar za stabiliziranje marke in zavarovanje odškodnine, mora znižati svojo armado in se spozarumeti s Nemčijo.

Pariz, 18. nov. — Francoska zbornica je večeraj dala Poincare- ju zaupnico s 462 glasovi proti 71, ko je ministrski predsednik raz- obložil program zunanje franco- ske politike. Program se največ tiče Nemčije.

V svojem govoru je rekel, da je zavezniki poslanski svet prav- kar poslal noto Nemčiji s obvesti- lom, da vojaška kontrola Nemčije se bo nadaljevala toliko časa, da nemška vlada da popolno za- doščenje za vse kršitve versalske pogodbe. Dalje je rekel, da je Nemčija ignorirala dolgo vrsto za- vezniških pritožb zoper agresijo proti zaveznikiim vojaškim nad- zornikom na nemških tleh, da je pričela rekrutirati pomorske vo- velike večjem številu kot ji je do- voljeno v pogodbi in da na skriv- nem izdeluje nove bojne iznajdbe. Nemčija zahteva, da zavezniki u- maknejo vojaško kontrolo in po- vsejše svoje čete iz Porenja ter dajo Nemčiji priložilo, da se povrne v normalne razmere predno je mo- goče pričakovati napredka njenih finane.

Poincare je bil zelo srdit. Dejal je, da je potrdil živost upnikov Nemčije pri kraju in na konferen- ci v Bruslju, ki se vrši prihodnji mesec, se ima odločiti, kaj ententa naredi s Nemčijo. Poincare je obdolžil Lloyd Georgea, da je da- jal Nemčiji potuho; on je bil kriv, da se je Francija vrnila domov s praznimi rokami s zadnje konfe- rence v Londonu. Prihodnjiš pri- de s polnimi rokami, pa naj se zgodi kar hoče.

Berlin, 18. nov. — Viljem Cuno, ki je sprejel organiziranje nove nemške vlade, je naletel na mno- ge težave in težko spravi kabinet skupaj do ponedeljka.

ZALOSTNE RAZMERE V KA- NADSKI PROVINCI MANI- TOBI.

Winnipeg, Kan. — J. N. Storku, šolskemu vodju v Ninetti, Man., so zagrozili, da ga pretepejo in bičajo, ako ne odneha razkrivati nezmožnost manitobske provin- jalne policije, ki jo je pokazala, ko je bilo umorjenih več oseb.

Največ črtov je bilo šolskih učiteljev naseljenikov n- domovskih. Pri poizvedovanju so se poslužili najpogostnejih metod. Umorjene osebe so kar zagreblji, dostilnat pa umori niso bili niti poročani na višjem mestu. Neki človek je bil mrtve tri leta, preden so oficijel- no dognali, da je res mrtve.

Tudi bančni ropi so precej gosti zadnje čase v Manitobi. To je po- vzročilo, da je nova farmarska vlada nastopila in da je policij- skega komisarja in njegova po- bočnika spodila iz službe.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Delavski glasovi. V Tacoma, Wash., je farmarsko-delavska stranka izvolila šest poslancev v legislaturo. James A. Duncan, kandidat farmarsko-delavske stranke za gubernorja, je prejel 33,000 glasov. Kandidat Socialist-Labor Party je dobil okrog 300 glasov, kandidat Workers' Party pa okrog 250. S. L. P. postavlja še 26 let, Workers' Party pa na leto prvič postavila svoje kandidate.

Mezde v tekstilni industriji. Na podlagi poročila National Industrial Conference Board prevladujejo sledeče sijačne tedenske mezde v tekstilni industriji: v bombarnih predilnicah in tkalnicah na Severu \$16.14, na jugu pa \$16.51, v tovarnah za pletenice \$16.11, v svilopredilnicah \$19.67 in v volnopredilnicah \$21.08. Organizacija tekstilnih delavcev je dokazala, da minimalni ekstenziji družinski biže v Fall Riverju znaša \$21.32 na teden. Zvezni delavski biro je pa izračunal, da družina petih oseb potrebuje najmanj \$28.10 na teden, če se hoče pošteno preživeti.

Konvencija I. W. W. Kapitalistično časopisje navadno meče glane I. W. W. in komuniste v en koš in jih vse skupaj imenuje boljševike. Sedanja konvencija v Chicagu je pa pokazala, da so I. W. W. v konfliktu s komunisti. Iz poročil gl. izvrševalnih odborov je razvidno, da je eksekutiva suspendirala "Industrial Unionist" in odstavila urednika italijanskega in ogrskega glasila, ki sta bila komunisti. Organizacija ni priključena nobeni internacionali. — Tajnik je poročal, da je organizacija narasla v prejšnjem letu kljub preganjanju njenih članov. Najbolj je napredovala unija mornarskih in pristaniških delavcev. Dobro gibanje se vrši med železničarji in premogarji. Mednarodni biro revolucionarnih sindikalistov v Berlinu je poslal konvenciji pozdravno brzojavko.

Rudarji in operatorji se ne morejo zediniti. Odsaka petih operatorjev in petih rudarjev, ki sta imela v petek skupno ajevo v hotelu Great Northern v Chicagu, sta se razšla, ne da bi bila naredila kak zaključek glede načrta za mezdno pogajanje na konferenci v prihodnjem januarju. Odsaka sta imela pred seboj tri različne načrte. Eden se glasi, da bodoča mezdna pogodba obseza staro centralno konkurenčno polje mehkega premoga; drugi načrt dodaja staremu centralnemu polju še Kentucky in West Virginijo, tretji je določa, da nova mezdna pogodba velja za vse premogarske okoliše v Ameriki.

CARL W. ACKERMAN VAM BO POVEDAL ... KAJ?

New York, N. Y. — Ako ne veste, kaj povzroča nezadovoljnost v Ameriki, se kar obrnite na Carl W. Ackermana, pa vam bo povedal. Mr. Ackerman ni bil zadnja leta dosti v Ameriki, a njemu je znano vse, celo take stvari, ki so drugim prikriti. Mogoče je vse to izvedel, ko je bival v Evropi kot časnikarski poročevalec. Mogoče je tudi, da je na stvar prišel šele kasneje, kajti on je podpredsednik Instituta ameriškega biznisa. Vzrok je Henry Ford!

Po Ackermanovih besedah je Ford angelj nezadovoljnih sil — nezadovoljen je z Wall Streetom, nezadovoljen z železnicami, nezadovoljen z zveznimi zakoni, nezadovoljen z vlado. Ford je tista duša, pravi Ackerman, ki financira "zapadni radikalizem".

Ackerman je Civitanskemu klubu povedal vse, kar mu je bilo znano o tem. Rekel je, da je Ford potrošil več denarja v zadnji kampanji kot katere druga oseba. Izjavil je, da je denar dal večinoma farmarskim delavskim organizacijam, tiskovnim sindikatom, časnikarskim zvezam in kandidatom, ki so obljubili Fordu Muscle Shoals.

In veliko ljudi se najde, ki smatrajo tako godlo za resnico.

Štirje Irli ustreljeni.

Dublin, 18. nov. — Štirje irski republikanci, ki so bili zasodeni z revolverji v žepih, so bili po vojni pravi večeraj obsodeni na smrt in ustreljeni.

Delavski poslanci v zbornici so valed tega dogodka silno biličali provizorično irsko vlado, toda minister obrambe Mulcahy je odgovoril, da je to komaj začetek in ustreljenih bo še več.

Razne vesti.

MEZDE STAVBINSKIH DELAVCEV SO SE ZNIŽALE.

Stavbinski material se je podražil.

St. Louis, Mo. — Zadnje zimo so stavbinski podjetniki, zemljiščna borza, trgovska zbornica, Rotarijanski klub in druge take velebizniške bratovščine pele pesmice, da se bo strašno oživila stavbinska industrija, ako se znižajo delavske mezde.

Nikesar niso opustili, da pripravijo delavce, da je treba znižati delavske mezde, da bo dosti in čez glavo zidanja. Večina organizacij stavbinskih delavcev je sprejela znižanje mezde od pet do dvajset odstotkov. Trgovska zbornica je odločila, da je pet in devadeset centov na uro poštena in dobra delavska mezda. Takrat so delavci prejeli po \$1.25 mezde na uro. Trgovska zbornica je šla tako daleč, da je svarila vse stavbinske podjetnike, da ne smejo plačati višje mezde.

Tesarji niso hoteli sprejeti te mezde in vprašanje je bilo predloženo razzodilcu, ki je tesarskim delavcem priznalo \$1.10 mezde na uro. Trgovska zbornica je na to zagnala strašen krik proti tej mezdi.

Ali zdaj se je pokazalo, da se je stavbinski material še za več podražil, kot se je znižala mezda.

Kako znajo bizniški interesi manipulirati, naj služi samo nekaj primer:

1921. Danes
1000 komadov navadnih spahov \$14.50 \$14.50
2000 komadov navadnih spahov \$28.50 \$28.50
1000 komadov navadnih spahov \$28.50 \$28.50

Tako se je podražil tudi drugi material, najbolj seveda les.

Neki stavbinski delavec se je izrazil o tem početju, da jemljejo denar iz delavskih kuvert in ga dajejo v žepo velebizniških interesov. Neki stavbinski podjetnik, ki se ne strinja s tem oduštvom, je pa rekel: "Trgovci, ki tržijo s stavbinskim materialom, bodo toliko vzeli, kolikor morejo vzeti."

Lokalni arhitekti soglašajo s tem, da se misli, da se kimalu znižajo stavbinski stroški.

Trgovska zbornica, ki je tako kričala proti delarskim mezdam, da so visoke, ni pristopila pri trgovskih društvih proti takemu nesramnemu odiranju. Vrana vrani seveda ne izkljuje oči.

KONGRESNICA HUCK ZAHTEVA, DA IMA LJUDSTVO PRAVICO PROGLASITI VOJNO.

Washington, D. C. — Vojna se bo proglasila, ako ljudstvo zanjo glasuje, če bo sprejet amendment kongresnice Winnifred Mason Huck, ki je bila izvoljena pri zadnjih volitvah v Illinoisu.

Mrs. Huck je hči pokojnega kongresnika Wm. E. Masona, in je bila izvoljena od ljudstva v Illinoisu, da ga zastopa v kongresu, da poteče očetov termin.

Ona pravi glede ustavnega amandamenta:

Pojavila se bo razna opozicija proti amandamentu, toda prihajala bo iz kongresne sebičnosti, sloneč na nezaupanju v ljudstvo. Težko je nam se ločiti od monarhistične ideje, po kateri ljudstvo ne ve, kaj je dobrega zanj. Prepričana sem, da bo načrt, ki je v mojem amandamentu, najbolj močno vplival da dosežemo svetovni mir.

Ako ima Amerika v svoji ustavi določeno, da se mora glasovati o vojni, tedaj bo lahko zahtevala tako določbo v ustavih drugih držav. Američani lahko zahtevajo od vsakega naroda, da stori tako obljubo, ki se šeli udeležiti mednarodne konference. Lahko Američani zahtevajo tako določbo pri Ameriki, ali ki ji hoče naklonjenosti Združenih držav.

V pismu, ki ga je pisala kongresnica Narodnemu svetu za preprečitev vojne, pravi, da se ni treba bati, da bi kateri nedemokratski monarh se drznil prelomiti to določbo in pričeti vojno na škodo pacifiističnih držav. Po njeni sodbi bi tak vladar naletel na bujni odpor kot sanja.

REV. HOLMES OBDOJA REAKCIJO.

New York, N. Y. — Rev. John Holmes, župnik občanske cerkve, pravi v pismu na Delavski obrambni svet, da samovoljno krčenje glavne ameriške pravice do svobode govora tvori najtemnejši škandal v ameriki zgodovini. Delavski obrambni svet pobira darove za obrambo William Z. Fosterja in druge strokovne organizira-

ne delavce, ki so bili prijeti pri gozdu v avgustu v Michiganu.

"Tako kršenje mora prenehati," pravi Holmes v svojem pismu, ljudstvo posebno delavstvo se mora združiti v protestu proti taki akeiji vladnih uradnikov in pri obrambi žrtov, ki trpe zaradi tega brezpostavnega potlačevanja.

40 socialistov v poljskem parlamentu.

Chicago, Ill. — (Feder. Press.) — Po poročilih, ki so jih prejeli tukajšnji poljski socialisti, je bilo 40 socialistov izvoljenih v poljski parlament pri volitvah 6. novembra. V prejšnji zbornici so imeli 33 mandator, torej so jih pridobili sedem.

Reakcionarna desnica, kateri načeljuje katoliška duhovščina, je vodila nezaslišan boj proti socialistom in levici sploh, dobila pa je komaj 168 mandator. Vseh poslancev je 444. Takovski centrum, ki ni nič drugega kot kamoflajzirana reakcija, je dobila osem mandator.

Levica šteje 185 poslancev, h katerim se lahko prišteje tudi pet Rutencev iz Galicije. Takovski narodnostne manjšine — Nemci, Židje itd. — imajo 78 poslancev.

Levica obstoji iz sledečih strank in števil novozvoljenih poslancev: kmetska stranka, 71; napredni kmetski, 48; socialistična stranka, 40; narodna delavska stranka, 17; dve radikalni kmetski skupini, 6; komunisti, 2; poljska državna unija, 1.

Novi parlament se odpre 28. novembra in takrat bodo volitve predsednika republike. Poljska republika meri 150,000 štirjaskih milj površine in šteje 28 milijonov prebivalcev.

Mussolini je dobil zaupnico.

Rim, 18. nov. — Mussolinijeva fašistovska vlada je včeraj dobila v parlamentu zaupnico s 306 glasovi proti 116. Nacionalci, demokratje, klerikanci in republikanci so podprli fašiste, edini socialisti in komunisti so glasovali proti njemu.

Buržoasno časopisje v Rimu kaže Mussolinija v deveta nebesa kot novega Garibaldi, Cavourja, Jušija Cezarja in Napoleona. "Giustizia" piše, da je Mussolini podoben diktatorjem Sulli, Cromwellu in Napoleonu in da prinese Italiji "novo slavno dobo", daširavno ljudstvo ne bo zadovoljno z njegovo notranjo diktaturo.

Socialisti v zbornici so predlagali, da vsi poslanci rezignirajo, ker je Mussolini pokazal od njih tako malo spoštovanja, rekoč, da lahko vlada brez parlamenta.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Po Stajerskem je na mnogim krajih zapadel zgodnji aneg. Tako poročajo na pr. iz Celja. Pohorje pokriva mestoma še precejšnjo plast zimskega blagoslova. Trdovratna deževna vremena grozijo uničiti ves poznojesenski pridelek, tudi je še veliko vprašanje, če bo mogoče po skrbeti za novo jesensko setev. Grozja je še ogromno po vinogradnih krajih, a ga ne morejo vsega spraviti ker primanjkuje posode. Tudi še ni radi slabega vremena povsod dozorelo tako, da ga bodo ponekod pobrali šele v prvi polovici novembra. Če ne bo dotlej še segnilo, kakor ga je že mnogo. Letos se je prav drastično pokazalo, koliko škode lahko trpi narodno gospodarstvo radi slabe organizacije.

V Sarajevu se je obesil 62letni Johan Hajnkopf zaradi mize, v kateri je živel že dolgo časa. Njegov sin Frano je večkratni milijonar, toda ni hotel pomagati svojemu očetu.

Poneverili je v Novem Sadu glavni poslovodja Srbske zadrzne banke Joven Pinter 150,000 Din. iz bančne blagajne. Vse mesto je postalo pozorno, ko so ga 25. t. m. zaprili, ker je bil v mestu važna osebnost.

V Mitrovicu so te dni pripeljali v Osijsko obsojena komunisti Schullerja in Weissa. Profesorja Maslarića morajo še obdržati v Osijsku, ker so uvedli proti njemu novo razpravo radi nekake stavlja v njegovem zagovoru. Čejko in Reisa bodo pustili na svobodo.

Vlada je na predlog g. Pašića sklenila, da ne bo podala ostave temveč da bo stopila pred parlament z deklaracijo, da mora "končati še najhuje posledice". Med te "najhuje posledice" spada v prvi vrsti uradniški zakon o katerega reakcionarnosti smo že poročali zakon o vojni odškodnini, invalidski zakon, zakon o

kreditu za oboroževanje itd. G. Pašić je dejal, naj kar vladni klu določijo kandidate, še se jim hoče rekonstrukcije vlade. Kakor je znano, dobivajo tudi bivši ministri mastne plače, zato pa je tudi razumljivo, zakaj imamo vsak mesec nove ministrske kandidate. O Jugoslaviji, blažena dežela, ki se eđdi med in mlaiko! Ljudstvo, ali še vedno nisi spregledalo!

Is Srbije prihajajo poročila o strahovitih povodnjah. Prebivalstvu preti nevarnost zlasti v krajih ob reki Moravi, Ilaru, Raški in Trnovski reki. Na pregi Kolašin - Podgorica - Andrijevice - Bijelo polje so morali prenehati s železniškim prometom.

V naše pristanišče ob Jadranskem morju je prispelo 600 vagonov koroze. To je del količine živil, ki jih je kupilo ministrstvo za soc. politiko v Ameriki za prehrano pasivnih krajev.

Is Carigrada se bo v kratkem preselilo v Jugoslavijo 5000 Rusov. Naša vlada je namreč mnega, da jih živi še premalo v naši državi.

V Novem Sadu so stavkujoči čevljariki pomočniki odprli svojo delavnico, v kateri so zaposlili okoli 900 pomočnikov. S čevljarikami mojstri obustno konkurirajo, ker delajo za 100 odst. cenejše.

Subotička državna policija je izročila sodišču več ljudi, ki so osumljeni špionaže v korist Madžarske. Tako je na pr. dobival Kosara Stojković mesečno 100,000 K iz Budimpešte. Občinski material je velik.

V Zagrebu so zaprli Milko Strličak, ki je hotela zastrupiti svojega soročnika Rudolfa Strličaka. Ta svoj namen je hotela še večkrat izvršiti, pa se ji je vedno ponesečil. Sorodnik jo je sedaj ovadil sodišču, ki jo je takoj aretiralo.

Par zanimivosti o vremenu.

Človek si je že zdavnaj prizadeval izslediti naravne zakone, po katerih se urejuje vreme. Najstala je veda vremenslovje ali meteorologija, ki nam daje precej zanesljivo podlago za napovedovanje vremena. Ampak izkušnje te vede so dostopne le večakom; lajk si jih težko pridobi, osobito se zategadelj, ker mu manjka za opazovanje potrebnih priprav in podatkov. Še tekle pa je vremensko napoved poklicanih strokovnjakov hitro razširiti med one sloje, ki se naj s njo o-koristijo, to je predvsem med kmetsko ljudstvo. Ker je kmetskovalčevo delo zelo odvisno od vremena, zato bi bilo najprej važnost, če bi zvedel kmetske pravčasno kakšno vreme bo vsaj v prihodnjih 24 do 48 urah. Meteorološki opazovalnice nam sicer lahko povedo, kakšno vreme smemo pričakovati, toda te opazovalnice se nahajajo le v velikih mestih in več kot 48 ur naprej tudi meteorološka postaja ne more napovedati značaja vremena.

Zato bi bilo gotovo najbolje, če bi si sleherni, vsaj nekoliko neobraten gospodar pridobil toliko znanja, da bi znal presoditi, kakšno vreme se sme pričakovati.

Še najzanesljivejši pripomoček za to je tlakomer ali barometer. Mi vemo, da je pri nizkem zračnem pritisku rad dež ali veter, pri visokem pa lepo vreme. Tudi smer vetra, toplota in zračna vlaga igrajo pri tem veliko ulogo. Praktičen in precej zanesljiv instrument za opazovanje vremena za laika je polimeter, ki da v zvezi z barometrom precej zanesljive podatke za vremensko napoved.

Preprosto ljudstvo, ki nima na razpolago drugega kot bistro oko in zdravo pamet, si pa pomaga z opazovanjem narave, kjer najde marsikaj, kar mu daje podlago za napoved vremena. Najbolj zanesljivo je, da opazujemo in si zapisujemo po več let vsakdanje vreme in da vidimo, kako vreme je nastalo naslednjega dne.

S precejšnjo gotovostjo lahko trdimo, da enaki vremenski pogoji, dajejo enake vremenske posledice. Na primer: če je po tridnevem južnem ali zapadnem vetru nastalo enkrat deževje, bo tudi prihodnjič po takem vetru najbrj prišlo deževje.

To izkustvo je dalo hvarskemu župniku Matiji Smukerju povod, da je sestavil poseben vremenski koledar, ki je s razmeroma veliko gotovostjo (do 80 odstotkov) napovedal vreme, torej z večjo gotovostjo in poprej, kakor se ga je moglo napovedati na podlagi znanstvenih opazovanj in raziskovanj.

V naravi vlada pač nekaj vztrajnosti. In dal pravimo, vreme je nestalno, je vendar mnogokrat bolj vztrajno kot človek, ki ga zaamehuje. Povsod v naravi vlada red, zato vlada gotovo tudi v vremenskih pojavih. Najbolj vplivajo na vreme astronomični zakoni in pojavi, kakor privlačljivost nebeskih teles, na primer solnce, meseca itd., ki urejujejo tudi plimo in oseko (naraščanje in padanje morja), rotacija zemlje in s njo v zvezi centrifugalna (osrednja) sila, solnčne pege, solnčni in lunin mrk itd. Ako sodeluje več takih zakonov in pojavov ob istem času, je njih učinek zelo močan; nastanejo silne nevihte, orkani, potresi itd.

Zračni pritisk, veter, zračna vlaga in razne druge izpremembe v ozračju vplivajo tudi na človeka, živalstvo in rastlinstvo tako da nam daje tudi njih opazovanje podlago za napoved vremena.

Zanimivo je vedeti kako vpliva

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2857-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Podpredsednik Vincent Calabaz, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 23, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Nevah, gl. blaginjski John Vegrich, urednik glasila Joia Zavertnik, upravitelj, glasilnik Filip Codina.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Schumacher, Box 276, Barbours, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Tordell, Box 92, Hendersonville, Pa., John Conich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Nevah, predsednik, 2857-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosini, Box 286, Mann Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: John Gredelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ANONIMNO OKROŽJE: Anton Schar, Box 104, Gross, Kans., za Jugoslavijo, Max Marx, Box 106, Ruhl, Minn., za avstrijsko, Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zeitz, predsednik, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Semrah, 5600 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5806 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitevni odbor:

Podpredsednik Frank Alot, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., John Owen, 3639 W. 28th St., Chicago, Ill., Joe Shub, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6288 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POBOR: — Korrespondence v gl. odboru, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika se naslavijo: Podpredsednik S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebovajo se naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na: Glavni tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo "na gl. izvrševalni odbor", podpredsednik odbora, ligar naslov je naveden.

Vsi pismi na gl. posredni odelj se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namizilni, oglaš, naročila in spisi vse kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

kor se ga je moglo napovedati na podlagi znanstvenih opazovanj in raziskovanj.

V naravi vlada pač nekaj vztrajnosti. In dal pravimo, vreme je nestalno, je vendar mnogokrat bolj vztrajno kot človek, ki ga zaamehuje. Povsod v naravi vlada red, zato vlada gotovo tudi v vremenskih pojavih. Najbolj vplivajo na vreme astronomični zakoni in pojavi, kakor privlačljivost nebeskih teles, na primer solnce, meseca itd., ki urejujejo tudi plimo in oseko (naraščanje in padanje morja), rotacija zemlje in s njo v zvezi centrifugalna (osrednja) sila, solnčne pege, solnčni in lunin mrk itd. Ako sodeluje več takih zakonov in pojavov ob istem času, je njih učinek zelo močan; nastanejo silne nevihte, orkani, potresi itd.

Zračni pritisk, veter, zračna vlaga in razne druge izpremembe v ozračju vplivajo tudi na človeka, živalstvo in rastlinstvo tako da nam daje tudi njih opazovanje podlago za napoved vremena.

Zanimivo je vedeti kako vpliva

na vreme mesec ali luna. Kakor vpliva mesec na morje in povzroča plimo in oseko, tako vpliva gotovo tudi na ozračje in s tem na vreme.

Marsikateri izmed nas dobro ve, da se o mlaju rado vreme izpremeni in da se v tem času nastalo vreme nekako utrdi. Še stari Rimljani so imeli pregovor: "Prima et secunda dies nihili, tertia aliquid, quarta et quinque qualis, tota lunati otali", to je: Prvi in drugi dan (pomlaju) ne pomeni nič, tretji le malo, kakšno bo četrti in peti dan, tako bo vreme vse mesec (do mlaja) ostalo. Pisec tega članka opazuje vreme še mnogo let in pritrjuje mora, da je ta pregovor zanesljiv. Navadno se četrti in peti dan po mlaju vreme ustanovi in obdrži ta svojo značaj ves mesec.

BOŽIČ SE BLIŽA!

Kakor druga leta bodete gotovo tudi letos poslali svojemu primerno denarno darilo za božič.

Naša banka pošilja denar v stari kraj hitro; zanesljivo in po nizki ceni. Polet tega je letos storila še posebne odredbe, da bodo božične denarne posiljavitve točno dostavljene.

Prejemniki dobe denar na svoji domači pošti brez vsakega odbitka.

Ako pa ste namenjeni potovati za božič v stari kraj, tedaj se poslužite naše banke, ako hočete biti točno postrašeni.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na

SLOVENSKO BANKO

Zakrajšek & Colarik,

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

78 — 9th Ave., New York, N.Y.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2857-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Podpredsednik Vincent Calabaz, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 23, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Nevah, gl. blaginjski John Vegrich, urednik glasila Joia Zavertnik, upravitelj, glasilnik Filip Codina.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Schumacher, Box 276, Barbours, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Tordell, Box 92, Hendersonville, Pa., John Conich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Nevah, predsednik, 2857-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosini, Box 286, Mann Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: John Gredelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ANONIMNO OKROŽJE: Anton Schar, Box 104, Gross, Kans., za Jugoslavijo, Max Marx, Box 106, Ruhl, Minn., za avstrijsko, Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zeitz, predsednik, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Semrah, 5600 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5806 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitevni odbor:

Podpredsednik Frank Alot, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., John Owen, 3639 W. 28th St., Chicago, Ill., Joe Shub, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6288 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POBOR: — Korrespondence v gl. odboru, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika se naslavijo: Podpredsednik S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebovajo se naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE

BABICA.

Vbrani iz življenja na kmetih.

Spisala Fečki
BOŽENA NEMCOVA.Poslovenil
FRANCE CEGNAR.

(Dalje.)

Kočija obstane pri veliki hiši, na kateri je viselo kazalo z belim levom in velikim grozdom. Na prag je stopil kum Stanički, vzel z glave baržanasto kapo z velikim čopom in veselo pozdravljaj. Kuma v srebrni zavijači in v kratkem svilnem krilu se je ljubeznjivo smehljala, in ko se je hotela mala Jelica za njo skrivati, prišla je za roko njo in Nežko, postavila ju predse in govorila: "No, pokažite se, kakor je spodobno!" — "Kakor dvojčka," sadi babica. Deklici sta se spogledali, pa spet oči sramežljivo pobesili. Stanički je prijel Proška pod pazduho, obrnil se proti hiši in šel drugje, da bi šel z njim: "Predno se začne procesija, povemo katero pri kozarcu vina," veselo pristavi. Proškova gospa je šla, babica z otroki pa je zunaj ostala in govorila gospodi: "Vi imate še dosti časa, ker pojdetes z gospodo, jaz pa pozneje ne bi prila skozi ljudi do cerkve. Ostanem tukaj z otroki." In ostala je žnjimi na pragu. Kmalu sta zavila okoli ogla iz ulice dva dečka v rudečih kamizolkah, za njima zopet po dva in dva, in Jožek zakriči: "Uže gredó!" — "Nežka in Lenčika," opominja babica, "ko pojdetes za procesijo, glejta pod noge, da ne padeta. Barbika, paži ti malo na nji. Vidva dečka, glejda, da s svečami ne napravita kvara. Molite v cerkvi in pri oltarjih, da bo imel Bog veselje z vami!" Med tem opominje vanjem je prišel učitelj s šolsko mladino. — "Bog vas vzprimi, gospod učitelj, privela sem vam tudi te paglavce, potrpite z malimi!" nagovori babica starega učitelja. "Vse prav, babica, potrpeti moram tudi s temi, begajo kakor ovce, veliki in mali," smeje se učitelj vredovaje dečke k dečkom, deklice k deklicam.

Babica je ostala v cerkvi pri vratih med starimi sosedami, otro-

ci so se razvrstili okoli oltarja. Pozvonilo je, ljudje so hrumeli v cerkev, cerkovnik je prinesel kmetičkim dečkom prižgane voščence, mali zvonček je zacingljaj, duhovniki so pristopili k oltarju — začela se je maša. Deklici sta sklenili ročici in gledali dolgo na oltar; ko sta se pa dosti nagledali, začeli sta se ozirati na levo in desno, in zdaj sta zagledali ljubeznjivo komtesino obličje, ki je sedela zgoraj na pomočljih. Morali sta se ji nasmijati, kako pa. Ali za komteso je sedela mati in tudi oče je tam stal, in ta je deklicama ozbiljno pomignila, naj se obrneta k oltarju. Nežka tega ni razumela, ona se je tudi očetu nasmejala. Barbika pa jo je prišla za krilo in šepetala: "Gleda na oltar!"

Bilo je povzdigovanje. Duhovnik je vzel v roke sveto telo, ljudje so zapeli na koru: "Jagnje božje, Kriste, umili se!" in zvonci so začeli zvenkati. Sprejdi so šli otroci, kmetje z užganimi svečami, ovenčane deklice so potresale po poti evetje. Za njimi duhovniki, mestni starešine, gospoda vse okolice, za temi mestno in kmetičsko ljudstvo sploh; med njimi babica. Praproci različnih rodelstev so vihrali nad ljudskimi glavami, vonja od kadila, dreves in evetje se je širila, zvonjenje je donelo po zraku. Tisti, ki niso mogli iti k procesiji, stali so na pragu ali pri oknih, da bi videli procesijo.

Kaka paša očem, ta pisani sprejdi! Kaka oprava! Kaka krasota! Tu nališpani otroci, tu krasni duhovniški ornat, tu gospod v fraku po šegi, tu pošten sosed v petdeset let stari suknji, tu junak v vezenej kamizoli, starec v suknji dopetači. Prosto ali krasno opravljene gospe poleg nališpanih kočati oblečenih. Meščanke v slatih in srebrnih zavijačah, seljanke v belih pecah in srebrnih pasih, deklice v šapljih in rudečih rutah. — Kakor je vsakdo po kazalu poznal, da je bila Staničkova hiša gostilnica, tako je bila obleka teh ljudi kazalo njihovih mialij, pa tudi njihovega stanu. Poznal se je bogatin in obrtnik od urednika, kmet od osebnika in po obleki se je videlo, kdo se drži starih navad in običajev, in kdo se po svetu pači, kakor je rekla babica.

Pri oltarjih je babica vselej gledala, da je prišla blizu otrok, da bi bila pri roki, ako bi se kaj pripetilo. Ali vse se je dobro izvršilo. Samo pri vsakem strelu se je stresla Nežka in pri vsakem prvem poku zamašila si ušesa in zaprla oči.

Po odhodu je babica otroke zbrala in peljala jih v gostilnico, pri kateri je že čakala kočija. Prišla je tudi Zalika iz cerkve in babica jo precej nagovori, da bi šla z njo: "Nasi ostanete tu pri koslu, imava dosti prostora." — "Rada bi šla z vami, pa tudi z otroki rada," odgovori Zalika, in njeno oko je padlo na vrsto mladeničev, ki so stali na pokopališču in čakali deklice, da bi jih spremlili domov. Eden je bil med njimi kakor smreka, imel je prijetno obličje in milo oko. Zdelo se je, da z očmi nekaj išče in ko so se po naključju njegove oči s njenimi ujele, zarudela sta oba.

Babica je peljala Lenčiko h gosposke kumi, in gospa kuma je precej zadržala otroke in babico in prinesla pečenja in vina. Ker ni hotela Zalika v gostilnico iti, kjer je sedela sama gospoda, prinesla ji je babica pižave v vežo, ali mnogo urnejši od babice je bil šiki mladenič. Zmutil se je v gostilnico, dal si naliti sladke rozolije in nazdravil je Zaliki. Deklica se je branila, ko je mladenič skoraj žalostno rekel: "Toda ti nečeš od mene sprejeti zdravice!" vzela je naglo kupico in napila mu na zdravje. Zdal je prišla babica in morala sta oba tudi od nje piti: "Kakor nalašč si prišel, Jakob," reče babica in prijazno se nasmeje; "vse sem skrbela, kateremu izmed mladeničev bi rekla, da bi z meojo šel; bojim se voziti s tema divjima konjema, kečar ni z menoj Ivana ali kakoga razumnega človeka. Kočijaš Vaelav predrzo vozil. Pojdi z menoj!" — "Prav rad," reče Jakob, zasne se na peti in hiti plačat. — Otroci so se poslovidli s Heleno, kumo in roditeljem, ter šli v kočijo; Zalika je prisela, Jakob je skočil k Vaelavu na sedalo in pognali so: "Vidite Jakob, kak gospod je!" klicali so mladeniči, ko je mimo njih drdrala kočija. — "To menim, imam se s čim ponášati!" vzklile Jakob in ozre se na voz. Mladenič pa, ki je Jakoba dražil in

bil njegov najmlajši tovariš, vzel je kapo v srak ter zapel: "Kaj je ljubezen? — sladka bolezen — strele leté — v tvoje srce." — Drugega v kočiji niso imeli, ker so konji hitro proti domu dirjali. "Ali ste pa lepo molili? vpraša babica otroke. — "Jaz sem molil, ali mialim, da Tonček ni molil," oglaš se Jožek. "Ne verjemite mu, babica, vedno sem očenaš molil, ali Jožek me je drezal in ni miroval na poti!" odgovori Tonček. — "Jožek, Jožek, ti nepobožni mladič, letos bi ti moral sveti Nikolaj že šibo prinesiti!" obrne babica oxbilno oko na dečka. "In na rojstveni dan ne dobiš vezila, počakaj!" grozi se Nežka. — (Dalje prihodnjič.)

Maksim Gorki:

RESNIČNA BAJKA.

Pripovedovali vam bomo danes o železnem Timurlengu, hromem panterju, srečnem osvajaču, o Tamerlanu, kakor ga imenujejo džavri, o človeku, ki je hotel opustošiti ves svet.

Petdeset let je šel po zemlji in njegova železna stopala so razbijala države in mesta, katere je prekel, kakor zabijajo slonove stope v zemljo mravljišče in povsodi je postavil piramide iz kosti premaganih narodov. Uničeval je življenja, s smrtjo se je boril za nadvlado in se ji maščeval, ker mu je ugrabila džegangira, edinega sina. On, ki je pod svoje noge metel svet, je hotel, da smrti reši njene žrtve, da bi poginila smrt od gnjeva in lakote.

Od onega dne, ko mu je umrl njegov sin džegangir in odkar je videl narod v Samarkandu osvobodila slega sveta v plavkastem odelu in glavo posuto s pepelom, od tega dne pa do onega časa, ko ga je zgrabila smrt v Ottrari, trideset let se ni Timurleng niti enkrat nasmešnil; šel je skozi svet s stienjenimi ustami, sree pa mu je izumrlo do vsake usmiljenosti, polnih trideset let.

Nekoč je Timur obedoval v divni dolini Kanigule, pokriti z oblaki rož in jasmina, ki so jo nazivali samarkandski pesniki "ljubice cvetile" odkoder so se videli plavi minareti ogromnega mesta.

Bil je v obleki iz svile, modre kakor nebo, pokriti s biseri, polnih pet tisoč rra biserov je bilo na tej obleki — na sivi in grozni glavi pa je imel visoko belo čepico z velikim rubinom na vrhnjem robu, krvave oči pa, ki so objemale svet, so šle sem in tam.

Lice tega hromega človeka je bilo podobno širokemu meču, zarjavelemu od krvi, v katero je bilo pomočeno tisočkrat; oči so bile majhne in oske, njihov sijaj pa je sponinjal na hladno svetlikanje zaramuta. Arabcem priljubljenega draga kamenja, ki ga imenujejo džavri smaragd in ozdravi padavico. V ušesih je imel velike sijajne uhane iz rubina s Cejlona, dražestna ko sveže ustne lepe žene.

Na tleh, pokritih z dragoceni preprogami, je razvrčenih tri sto zlatih vrčev, polnih vina in vse ostalo, kar je potrebno za careko pojedino. Izza Timura sedel godeci in nižje od njegovih nog sede sorodniki, kralji, knezi in vojskovodje, toda od vseh najbližji mu je zivolasi pesnik Karmeni.

V tem, ko je bila pojedina in veselje na višku, preseka hruš pojedine vrisk neke žene, kakor preseka strela oblake, ponosen krič orlice, vrisk, ki je znan do smrti razžaljeni in zato besni duši Timurlenga.

On zapove, da pogledajo, odkod ta grozni vrisk. Malo nato mu rečejo, da je prišla neka ženaka, ki arabsko govori, da je vaa v cunja in v prahu. Ta žena izgleda, da je nora, toda poveljuje joče zahteva, da vidi njega, gospodarja treh delov sveta.

"Pripeljite jo!" reče silni Timurleng.

Takoj zatem stopi pred njega bosa ženaka, od katere vise ostanki obleke; njena črna kita je bila razprostrta po prsih, da bi pokrila gloto; lice ji je bilo ko vlito iz brona, njen pogled je bil zapovedujoč, roka pa kazala na Timurlenga in podhrtevala.

"Si li ti zmagovalce sultana Bajazita?"

— Sem. Jaz sem dosedaj mnoge vladarje premagal in silesem utrujen smag. Toda kaj želiš od mene, žena?

"Poslušaj me!" — reče ona.

"Pa, kakorkoli si dosedaj dosegel, vseeno si samo človek, ali jaz sem mati! Ti si sluga smrti, jaz pa dajem nove življenja. Ti

si vzel en moj dolg na sebe in s daj sem prišla k Tebi, da mi vrneš moj dolg. Dejali so mi, da vedno govoriš: Pravica je sila. Jaz v to verujem. Toda proti meni moraš biti pravičen, ker jaz sem mati!"

Timurleng je bil toliko moder, da je čutil silo, ki se krije za temi besedami in je dejal:

"Sedi in govori, jaz pa te bom poslušal!"

Ona se vsede pred kralja in prične govoriti.

"Prihajam od daleč, iz dežele Italije, iz mesta Salerno; ti za to mesto niti ne veš. Moj oče je bil ribič in tudi moj mož je bil ribič. Moj mož je bil zelo lep človek in sreeen, to sreeo pa sem mu dala jaz! Imamo enega sina, ki je najlepši dečko na tem svetu. . ."

"Kakor moj džegangir" — pravi počasi silni borec.

"Najlepši in najpametnejši dečko je bil moj sin. Šest let je imel, ko so se izkrcali na naši obali arabaki pomoraki razbojniki. Ubijejo mojega očeta, ubijejo tudi mojega moža ter ubijejo mnogo mnogo ljudi in zagrabijo in odneso mojega sina, ki ga iščem širom sveta že štiri leta. Sedaj vem, da je sin pri Tebi, ker Bajazitovi vojaki so ujeli morske razbojnike, ti pa si premagal Bajazita in mu vzel vse, kar je imel. Moj sin mora biti pri Tebi in Ti mi moraš sina vrniti!"

Vai navzoči so se z grohotom nasmejali in kralji, ki vedno mislijo, da so silno pametni, so takli na glas:

"Ona je nora!"

In Timurlengovi prijatelji knezi in vojskovodje so se tudi smejali in rekli:

"Ona je v resnici nora!"

Samo pesnik Karmeni je resno gledal to ženo, v katero je gledal njegove gospodar iznenaden.

"Ona je tako nora, kakor je nora vsaka mati!" — reče pesnik, toda Timurleng, biš sveta, zakliče:

"Žena! Reci mi, kako si preko morja in rek, skozi gozdove in planine prišla sem iz te Tvoje zemlje? Kaj Te niso nikjer na padle divje sveri, niti ljudje, ki so dostikrat hušji od najbolj divjih zverij!"

(Konec prihodnjič.)

Očetovali svet. Oče daje hčerki nekoliko dni pred poroko sledeče navodilo: "Torej naj se vse pripravi za večerjo. Jed moraš na vsak način izbrati po okusu ženina, ker veš, da se mora na smrt obsojenim vedno izpolniti zadnje željo."

Olaževalne okolnosti. "Torej tebi je sodišče kazen znižalo od 12 na 8 let. Pa zakaj?"

"Zato ker imam ženo. Če bi imel pa še dve ženi, pa sploh ne bi bil obsojen."

ROJAK PAJK JE

V trgovini nad 16 let, na tisoče dolarjev razpolžljive blaga po celi Ameriki pa se ni nikdar slisalo da ni vsak dobil poštno blago. Kdor od nas enkrat kupi, se kupi. Pošilja brezplačne cenike po celi Ameriki za ure, zlatnina, srebrnina, diamante, prstane, dalje prave glasne Columbia gramofone, slovenske in v vseh drugih jezikih gramofonske plošče, zastave, regalije, kape i. t. d.

On je adini pravi zastopnik v Conemaugh, Pa., za Columbia gramofone in plošče.

En sam poskus in prepričali se bode.

IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

CUNARD & ANCHOR

Dva ogromna parnika gonjena z oljem

NARAVNOST V TRST

20.000 ton. 17.000 ton.

Lokatorne kabine tretjega razreda s 2-4-6 posteljami. Krasne jedilne sobe, kadnice in počivališča. Ograjeni prostor za prionado. — Domače kuhinje. Vino tasto. Vse domače ugodnosti izvrstno potovanje. Ena preko Cherbourg v 8 dneh v Jugoslavijo, pluje vsaki torek.

Aquitania, Mauretania, Berengaria.

SCYTHIA NOV. 25. TUSCANIA DEC. 6.

Za vsakj hla in pojanila uprdažite blišnjega agenta.

VSAK DOBER ROJAK, KI MISLI NA SVOJCE V STAREM KRAJU, POŠLJE DARILLO ZA

Božič

Jaz izplačam vsako pošiljatev hitro in gotovo še pred božičnim praznikom.

Jaz računam najnižje cene in pošiljam denar popošti in brzojavno.

Pišite po naš cenik.

EMIL KISS BANKIR

133 SECOND AVE. — NEW YORK, N. Y.

Prodajam tudi parobrodne listke.

DENAR GOVORI!

Varčujte in pripravljajte si s tem neodvisnost za Vašo starost.

Vložite Vaše prihranke v domač zavod, kateri Vam nudi neoporekljivo sigurnost in 4% obresti od Vaših vlog.

Vljudno ste vabljeni, da nam zaupate Vaše prihranke in pomnožite število vlagateljev, kateri imajo naložen svoj denar pri nas na

"Special Interest Account"

Uverjeni znate biti, da bodo Vaši dolarji v pravih rokah in boste glede njih sigurnosti lahko mirno spali.

FRANK SAKSER STATE BANK

GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Ivan Erazem Tatenbah.

Historičen roman iz 17. veka
slovenske zgodovine.

Jošip Jurčič.

(Dalje.)

Da bi ga ulovil, zahteval je od Petra Zrinjskega vojaške pomoči. Peter Zrinjski, Hrvat, najbrž ni luteranskemu, na svojo pest delujočemu popu zaupal, ali pa se mu je tako energično početje zdelo že prerano, zato mu ni poslal vojaške pomoči. Zaradi tega cesar ni bil ujet, pač pa so se sarnotniki tovariša duhovnika Vitnjeda in njegove močne izdaje tako ball, da so ga hoteli a sveta spraviti, in je le-ta res kasneje (1669. l.) nagle smrti umrl na Nežiderskem jezeru.

Glavni zarnotniki na Ogrskem so iz početka mialili na vse. Prva stvar je bila, denarja dobiti si za vojsko. Dasi so se zarote udeležili bogati plemenitaši, vendar so hoteli imeti gotove vsote. Zato je bilo sklenjeno s silo odvzeti državni denar, kateri se je imel voziti iz gorskih mest na Dunaj. Nadasy sam je potoval v Kremnico, da bi zvedel, kdaj se denar vozi. Ali iz tega ni bilo ničesar, ker vojaški stotnik Čobornjak (po drugih virih Sobijanič) se je tačas napil, ko je imel napasti voznike. Tako so se prvi črtiči ponesrežili in so ogrski zarnotniki dalje delali brez prave organizacije.

Čutivki, da jim po takem treba zunanje pomoči, poslali so nekega Ladislava Balo v Carigrad. Ali tu je bil zopet kal neuspeha, ker to, kar je Bala govoril v Carigradu, je izdal neki navzočni Grk z imenom Panajoti, tolmač na dunajskem dvoru. Zarnotniki so za to ob pravem času zvedeli, ker je bil vodnik Nadasy svetovalec dunajskega dvora; tedaj so znali izdajstvo paralizovati in so od odločnega delovanja upali vse. Tudi v drugih zunanjih državah so ogrski zarnotniki iskali zavemnikov. Skof Lipaj se je bil obrnil v Rim. Še več pa so računali na Poljsko in na Francoško.

Drugo poglavje.

Za domovinu, za veru krščansku
Boga višnjega na pomoč zavojte,
Vaših starih glas ponovte,
Na svoje protivnike navalte ognjeno,
Jedan drugoga izručite ljubljeno,
Zivte bratinski, poginite viteški.

Grof Fran Frankopan.

Na Hrvaškem je bil duša zarnotnega pripravljanja grof Peter Zrinjski, hrvaški ban. On je bil vaskozi pravi narodnjak. Zato je Madžare mialil samo upotrebiti, a namen njegov je bil vidno, vzpostaviti zopet hrvaško državo, katere bi bila obsegala vso današnjo trojedino kraljevino z vojno granico in bi se bila potem raztegnila na jug med Srbe in na severozapad med Slovence. V tem njegovem namenu ga je podpirala duhovita, krasna njegova žena, Anka Katarina Zrinjska, ki je

tudi brata svojega, mladega Frana Krsta Frankopana, kneza trsatskega, pridobila za to idejo. Na dvorih Petra Zrinjskega in Frankopanov, namreč v Čakovcu, Oslju, Bakru, Grobniku in Novem v Vinodolu, posebno pa na prvo imenovanih gradovih, udomačile so se po teh hrvaških veljaki domače slovenske modrice, govorilo in pisalo se je hrvaško, ne pa samo latinsko in nemško, kakor je drugo dilo tačas v navadi.

Dokaz temu imamo še dandanašnji. Fran Frankopan, bogataš in veljak se že tačas ni aramoval peti in pisati hrvaške pesmi in delati drame celo v našem — slovenskem jeziku. (Njegove hrvaške pesmi in odlomek njegove slovenske veseloigre je na svetlo dal, kakor jih je našel v dvornem arhivu na Dunaju, g. Iv. Kostrenčić l. 1871. v Zagrebu. Pis. Ravno tako je preložil Peter Zrinjski "Sireno morja adrijskega", katero je speval brat njegov Nikola. Žena Zrinjskega je sama napisala hrvaški molitvenik. Koliko spisov pa je utegnil kratki čas uničiti, ki je vladal teh dveh sto let, odkar so živeli ti junaki!

Misel, da se velika slovenska država na jugu mora raztezati tudi na našo Slovensko, je imela in vrčila baš duhovita Anka Katarina Zrinjska. To misel izvesti pa ni bilo lahko, kajti tačas narod ni veljal dosti, tačas je bila vsa početna moč v rokah višjega duhovenstva in plemstva. Pač so imeli Madžari in Hrvati tačas domače, narodno plemstvo. Na Kranjskem, slovenskem Stajerskem in drugod pri nas pa je bilo plemstvo nemško, iz tujine naseljeno. To plemstvo in višje duhovenstvo se ni dalo pujeti pri narodnem, patrijotičnem čutju. S sreeom za svobodo slovenske domovine se ni dalo pri njem opraviti ničesar, ker ni imelo sreea za slovensko stvar.

Katarina Zrinjska je morala torej mialiti ter svojega moža in brata na to nagovoriti, da so izkušali drugim potem delati preko meje, z drugim vabilom vabiti zaveznika. Castilakomnost, želja po oblasti, moči, veljavi, gospodstvu — to so svojstva, ki morejo nadomestovati (čeprav ne nadomestiti) rodoljubje v velikih početjih.

In to je Katarina Zrinjska razumela. Poznala je moža, ki je bil na slovenskem Stajerskem dovolj vpliven, da je mogel pomoči; ki je bil tudi, dasi Nemece in torje tem protinemskim težnjam ne po naravi nagnjen, vendar pridobljiv, ker je imel baš zgoraj omenjena svojstva. Leta 1660. ob sijajni priliki, ko se velikaš in ljudstvo cesarju Leopoldu I. v Nemškem Gradu prizezali vernost in zvestobo in kjer je bila s možem in bratom Franom Frankopanom tudi ona, spoznala je Ivana Erazma Tatenbaha. Ta je imel tačas stoprav devetnajst let, a bil že dve leti oženjen z Ano Terezijo grofice Forgačeve.

Katarina Zrinjska je, kakor vsaka žena take reči hitro opazi, tudi uvidela, da je storila na mladega, neizkušena in v ljubezni vsakoliko razkožnega grofa Tatenbaha globokoji vtisk, nego bi mu smel Tatenbah sprejemljiv biti. Ni je torej tudi kasneje stalo težko, znanje z mogočnim Tatenbahom ponoviti in rabiti svoj vpliv — kakor je bila prepričana — za domovino.

(Dalje prihodnjič.)